

Jaarverslag 2025

Erfgoedcentrum
Achterhoek en Liemers

Foto: 0737-1061
Boekhandel - Drukkerij Te Welscher, Doetinchem

Foto: 0865-0318
Collectie ECAL

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. Wat is het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers	4
3. 2025 in cijfers	5
4. Vier mijlpalen in 2025	6
5. Maatschappelijke impact	7
5.1. Onze collectie	7
5.2. Onze dienstverlening	9
5.3. Ons toezicht & advies	14
5.4. Onze activiteiten	17
5.5. Onze sociale mediakanalen	20
5.6. Streektaal & cultuur	21
6. De mensen achter het ECAL	23
6.1. Bestuur	24
6.2. Medewerkers	25
6.3. Vrijwilligers	27
7. Samenwerkingen & netwerk	28
8. Financiën	29
9. Vooruitblik naar 2026	30
10. Bijlagen	31
Bijlage 1: Overzicht aanwinsten en inventarisatie 2025	31
Bijlage 2: Overzicht toezicht- en advieswerkzaamheden 2025	33
Bijlage 3: Partneroverzicht	35

1. Voorwoord

Erfgoed leeft als je het gebruikt.

Met die overtuiging ben ik in 2025 begonnen als directeur van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. In dit jaarverslag laten we zien hoe we archieven en streektaal niet alleen bewaren, maar vooral toegankelijk maken: om te gebruiken, te delen en door te geven aan volgende generaties.

2025 stond in het teken van verder bouwen aan een stevige basis. Onze collectie groeide, archieven zijn gerestaureerd en ontsloten, en de digitale vindbaarheid nam toe. Met ruim vijf miljoen doorzoekbare beschrijvingen en een groeiende beeldbank weten steeds meer mensen onze bronnen te vinden, zowel in de studiezaal als online.

Ook op het gebied van toezicht en advisering hebben we belangrijke stappen gezet. Alle aangesloten gemeenten en partners zijn bezocht en samen werkten we aan verdere professionalisering van informatie- en archiefbeheer. Het e-depot kwam opnieuw in beweging en is een belangrijke pijler voor toekomstbestendige digitale archivering.

Streektaal blijft een essentieel onderdeel van onze identiteit. Met projecten als *Wiesneus*, *SPÖL 'S PLAT!* en de *Waeke van het Achterhoekse en Liemerse Book* werken we aan overdracht en vernieuwing. Het is inspirerend om te zien hoe jong en oud zich verbonden voelen met taal en geschiedenis.

Wat mij in dit eerste jaar vooral opviel, is de grote betrokkenheid van medewerkers, vrijwilligers, bestuur en partners. Samen zorgen we ervoor dat erfgoed niet alleen wordt bewaard, maar ook betekenis krijgt in het heden.

Vooruitkijkend blijven we inzetten op toegankelijkheid, samenwerking en digitalisering. Ik nodig u van harte uit om in dit rapport te lezen hoe wij in 2025 hebben gewerkt aan het bewaren en laten leven van het erfgoed van de Achterhoek en Liemers.

Hans Berende

Directeur-archivaris
Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers

Foto: 922-981.
G. Gelinck, Lichtenvoorde

2. Wat is het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers

Het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL) is een rijke bron van informatie over de streekcultuur en -historie van de Achterhoek en de Liemers. In archieven, beeldcollecties, boeken en documentatie bewaart en ontsluit het Erfgoedcentrum het geheugen van de regio. Van eeuwenoude archiefstukken tot recente foto's en digitale dossiers: het Erfgoedcentrum maakt het verleden toegankelijk voor iedereen.

Bij het Erfgoedcentrum kunnen bezoekers onder meer terecht voor het uitzoeken van hun stamboom, het achterhalen van de geschiedenis van een huis, boerderij, vereniging of kerk, en het raadplegen van informatie over dorpen, steden en wijken. Ook boerderij- en veldnamen, streektaal, oude kranten en lokale publicaties maken deel uit van de collectie. Je hoeft geen onderzoeker te zijn om je in de geschiedenis te verdiepen: nieuwsgierigheid is genoeg. Het ontdekken van je eigen verleden – of dat van je omgeving – kan verrassend, verhelderend en vooral ook gewoon leuk zijn. Zoals ze in de regio zeggen: *'Waor bun i-j van?'*

Het Erfgoedcentrum beheert de archieven van en met betrekking tot de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. Deze archieven worden zorgvuldig bewaard, beheerd en toegankelijk gemaakt, zowel fysiek in de studiezaal als digitaal via de website. Alle informatie is kosteloos beschikbaar voor het publiek. Daarnaast houdt het Erfgoedcentrum toezicht op het beheer van archiefbescheiden die nog bij de gemeenten zelf berusten, zodat ook deze informatie duurzaam behouden blijft.

Naast archiefzorg richt het Erfgoedcentrum zich op het stimuleren van streektaal, -cultuur en -historie. Door het organiseren van en deelnemen aan activiteiten, lezingen, cursussen en educatieve projecten draagt het Erfgoedcentrum bij aan het zichtbaar maken en versterken van de regionale identiteit van de Achterhoek en de Liemers. Dit gebeurt zoveel mogelijk in samenwerking met andere organisaties, verenigingen en partners in de regio.

Donateur worden

Het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers krijgt naast publieke middelen ook steun van donateurs en vrienden.

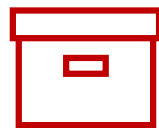
Dankzij hun bijdragen maken zij extra projecten mogelijk die onze streekcultuur, -historie en -taal zichtbaar en toegankelijk houden, bijvoorbeeld door het uitbreiden en digitaliseren van beeldmateriaal, het actueel houden van de bibliotheek en het ondersteunen van publieksactiviteiten en publicaties. Donateur of Vriend worden? Lees [hier](#) hoe je je aanmeldt en wat je ervoor terugkrijgt.

3. 2025 in cijfers

ca. 12 kilometer
archiefmateriaal in beheer

+51 meter
overgebrachte
overheidsarchieven

+31
inventarissen
vervaardigd (59,05 m¹)

1,58 meter
archiefstukken
(vóór 1811)
gerestaureerd

+160
publicaties
toegevoegd aan
de bibliotheek

+141.000
archiefbeschrijvingen

5.166.432
doorzoekbare
archiefbeschrijvingen
online

94.254
afbeeldingen
in de beeldbank

+8,4%
groei in
studiezaalbezoek

477
beeldbestanden
geleverd

4. Vier mijlpalen in 2025

In 2025 zetten we op verschillende terreinen belangrijke stappen vooruit. Onderstaande vier ontwikkelingen markeren de koers die in gang is gezet.

1. Herstart en doorontwikkeling e-depot

Na een periode van stilstand zijn de werkzaamheden rond het e-depot in 2025 weer opgepakt. De uitplaatsing van SharePoint-archieef van het Waterschap Rijn en IJssel is afgerond, werkgroepen (MDTO en Videotulen) zijn gestart en er is een meerjarige roadmap opgesteld. Daarmee is een stevige basis gelegd voor toekomstbestendige digitale archivering in de regio.

2. Groei in digitale toegankelijkheid

Het aantal doorzoekbare archiefbeschrijvingen groeide met ruim 141.000 naar meer dan 5,1 miljoen. Ook de beeldbank werd verder uitgebreid. Hierdoor zijn steeds meer bronnen online vindbaar en toegankelijk voor inwoners en onderzoekers.

3. Meer gebruik van onze dienstverlening

In 2025 maakten meer mensen gebruik van het Erfgoedcentrum, zowel in de studiezaal als via aanvragen op afstand. Het studiezaalbezoek nam toe en er werden opnieuw veel archiefstukken opgevraagd en scans en beeldbestanden geleverd voor onderzoek, publicaties en presentaties. Daarmee wordt zichtbaar dat onze collecties niet alleen worden bewaard, maar ook actief worden geraadpleegd en benut.

4. Vernieuwing in streektaalbeleid

Met de start van *SPÖL 'S PLAT!* kreeg talentontwikkeling in de streektaalmuziek een nieuwe impuls. Duizenden kinderen volgden een *Wiesneus*-les en tijdens de *Waeke van het Achterhookse en Liemerse Book* was er extra aandacht voor jeugdboeken, waaronder *De Gruffalo in 't Achterhooks* en *in 't Veluws*. Zo geven we streektaal actief door aan nieuwe generaties.

5. Maatschappelijke impact

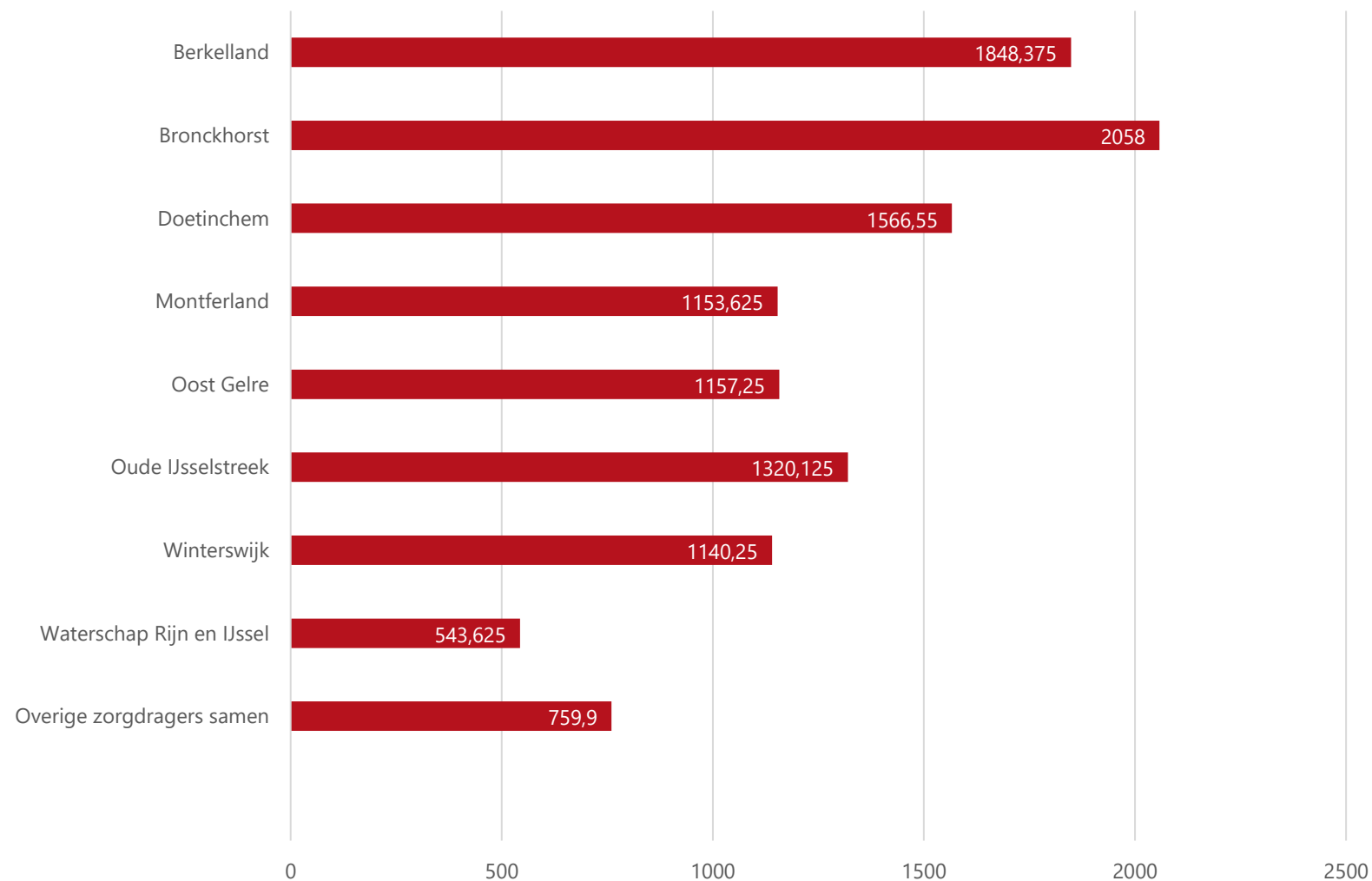
5.1. Onze collectie

De collectie vormt het hart van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. In archieven, beeldcollecties, boeken en documentatie bewaren we het vastgelegde geheugen van de regio. Het gaat om informatie van en over overheden, verenigingen, bedrijven en inwoners van de Achterhoek en de Liemers, van eeuwenoude archiefstukken tot recente aanwinsten. Het Erfgoedcentrum zorgt ervoor dat deze collecties onder optimale omstandigheden worden bewaard, zodat verval zoveel mogelijk wordt voorkomen en beschadigd materiaal wordt waar nodig hersteld.

Omvang

Eind 2025 beheerden we ongeveer 12 kilometer archiefmateriaal. Deze omvang betreft archieven die op basis van formele beheerafspraken bij het Erfgoedcentrum zijn ondergebracht. Het grootste deel bestaat uit archieven van de acht aangesloten gemeenten en het Waterschap Rijn en IJssel. Daarmee dragen we verantwoordelijkheid voor duurzaam beheer en toegankelijke informatie voor de regio.

Omvang archiefmateriaal in beheer per gemeente (in meters, eind 2025)

Ordenen en toegankelijk maken

Een belangrijk onderdeel van het collectiebeheer is het ordenen en toegankelijk maken van archieven en collecties. Alleen wanneer archiefbestanden goed zijn geordend en beschreven, kunnen zij daadwerkelijk worden geraadpleegd en gebruikt. Daarom werken we structureel aan depotbeheer, materiële verzorging, restauratie en het vervaardigen van inventarissen. Zo blijft de informatie niet alleen behouden, maar ook vindbaar voor burgers, onderzoekers en overheden.

Resultaten in 2025

In 2025 zijn zowel overheids- als particuliere archieven aan de collectie toegevoegd. Daarnaast is kwetsbaar historisch materiaal gerestaureerd, waaronder archiefstukken van vóór 1811. Ook is verder gewerkt aan het toegankelijk maken van archieven door het opstellen van nieuwe inventarissen. De volledige tabellen met aanwinsten en inventarisatie zijn opgenomen in Bijlage 1: Overzicht aanwinsten en inventarisatie 2025.

Resultaten	Omvang
Gerestaureerde archiefstukken (vóór 1811)	1,58 m ¹
Overgebrachte overheidsarchieven	51 m ¹
Uitgeplaatst archief in beheer	401 m ¹
Opgenomen particuliere archieven	25,375 m ¹
Vervaardigde inventarissen	31 (59,05 m ¹)
Verworven publicaties	160 stuks

Foto: Collectie ECAL

Restauratie protocollenboek

Een protocollenboek uit 1667–1670 (civiele procedures van de rechter van Borculo) liet na ruim 350 jaar duidelijke slijtage zien: scheuren, losse katernen en een verzwakte band. Zonder ingrijpen dreigt zo'n bron onleesbaar te worden. Onze restaurator herstelde het boek met zorgvuldig gekozen materialen. Na restauratie is het boek weer stabiel en veilig hanteerbaar en kan het worden geraadpleegd voor onderzoek en gebruik. Een mooi voorbeeld van hoe wij erfgoed zorgvuldig behouden en toegankelijk maken voor huidige en toekomstige generaties.

5.2. Onze dienstverlening

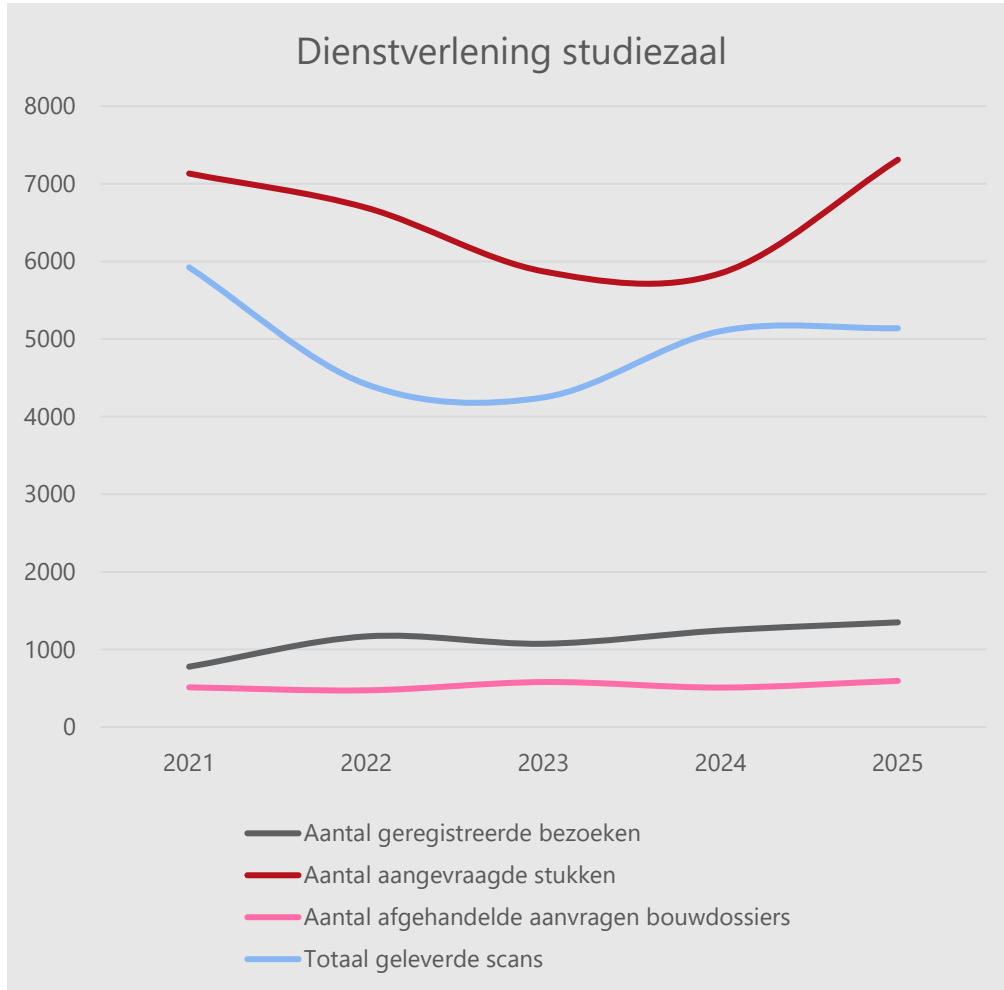
De dienstverlening van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers is gericht op één centrale doelstelling: het beschikbaar stellen van archieven en collecties voor iedereen die informatie zoekt over (de geschiedenis van) de Achterhoek en de Liemers. Dat gebeurt zowel fysiek via de studiezaal als digitaal via de website. Bijna alle informatie is vrij toegankelijk en kosteloos te raadplegen.

In 2025 is het gebruik van de dienstverlening verder toegenomen. Zowel het aantal bezoekers aan de studiezaal als het aantal aangevraagde archiefstukken en geleverde scans lieten een stijgende lijn zien. Dit bevestigt dat de collecties niet alleen worden bewaard, maar ook daadwerkelijk worden gebruikt door burgers, onderzoekers en overheden.

Dienstverlening in de studiezaal

In de studiezaal van het Erfgoedcentrum kunnen bezoekers archieven en collecties raadplegen en ondersteuning krijgen bij hun onderzoek. De dienstverlening bestaat onder meer uit:

- Het aanvragen en inzien van originele archiefstukken;
- Begeleiding bij het zoeken in archieftoegangen en digitale systemen;
- Ondersteuning bij onderzoek naar familiegeschiedenis, gebouwen, dorpen en verenigingen;
- Het raadplegen van inventarissen, boeken en documentatie;
- Het laten vervaardigen van scans en digitale reproducties;
- Het raadplegen van beeld- en filmmateriaal uit de collectie.

De grafiek laat zien dat de studiezaaldienstverlening in 2025 intensief werd gebruikt. Het aantal bezoeken en aangevraagde archiefstukken nam toe ten opzichte van 2024, terwijl het aantal geleverde scans op een hoog niveau bleef.

Meer erfgoed digitaal doorzoekbaar

Een steeds groter deel van onze collectie is online te vinden en doorzoekbaar. Dat maakt het voor bezoekers makkelijker om zelf onderzoek te doen, vanuit huis of in de studiezaal.

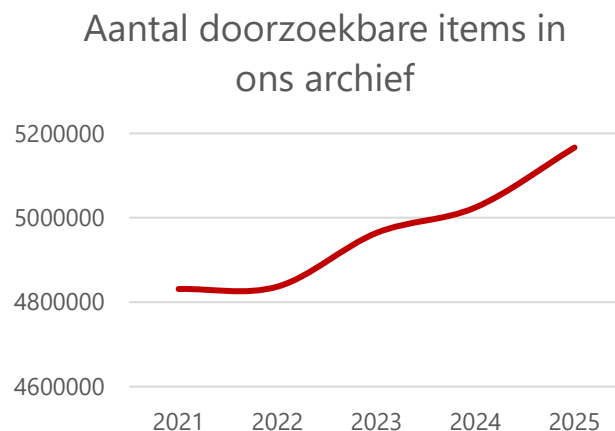
Het aantal doorzoekbare items in onze systemen is de afgelopen jaren flink gegroeid. We onderscheiden drie onderdelen:

- Archief
- Beeldbank
- Film

Het aantal doorzoekbare items is in alle drie de categorieën toegenomen tussen 2021 en 2025. Daarmee maken we steeds meer erfgoed vindbaar en toegankelijk voor een breed publiek.

Archief

Via de website van het Erfgoedcentrum zijn miljoenen archiefbeschrijvingen doorzoekbaar. Het aantal beschikbare beschrijvingen is de afgelopen jaren gestaag gegroeid. Eind 2025 waren ruim 5,1 miljoen archiefbeschrijvingen digitaal toegankelijk, een toename van meer dan 141.000 ten opzichte van 2021.

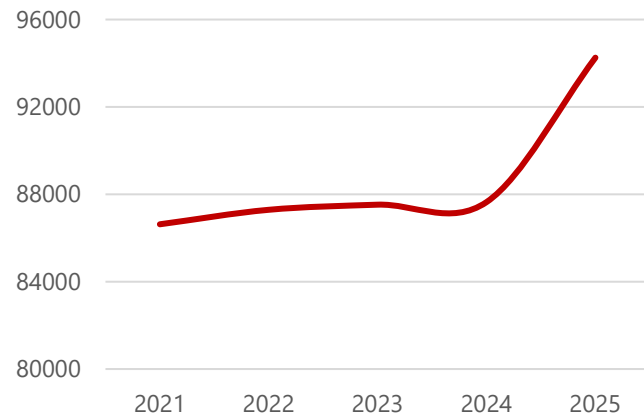
Digitale archieftoegangen

Ook digitale archieven en toegangen maken deel uit van onze dienstverlening. Zo is de digitale archieftoegang van het omvangrijke huisarchief van Huis Bergh (ca. 180 strekkende meter, bewaard bij het kasteel in 's-Heerenberg) online raadpleegbaar. Deze toegang is gebaseerd op de in 1932 gepubliceerde, negendelige inventaris en aangevuld met latere supplementen, waaronder regesten en beschrijvingen van nieuwe aanwinsten. De archieftoegang is sinds 2010 online beschikbaar en wordt stapsgewijs verder bewerkt en verrijkt.

Beeldbank

De beeldbank van het Erfgoedcentrum biedt toegang tot foto's en ander beeldmateriaal uit de regio. In 2025 nam het aantal zichtbare afbeeldingen opnieuw toe. Met een toename van circa 6.600 bestanden is de beeldbank verder gegroeid tot een totaal van 94.254 bestanden.

Aantal doorzoekbare items in onze beeldbank

Beeldmateriaal in gebruik

In 2025 handelden we 80 afzonderlijke aanvragen af voor in totaal 477 beeldbestanden. Dit beeldmateriaal werd gebruikt voor uiteenlopende doelen, zoals publicaties, tentoonstellingen en presentaties. Zo leverden we beelden aan het Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog voor een expositie over vijf eeuwen Oude Calixtuskerk. Ook het PR-team van de band Normaal maakte gebruik van onze beeldbank voor een tijdslijn ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan. Daarnaast leverden we beeldmateriaal voor de permanente tentoonstelling in 't Brewinc.

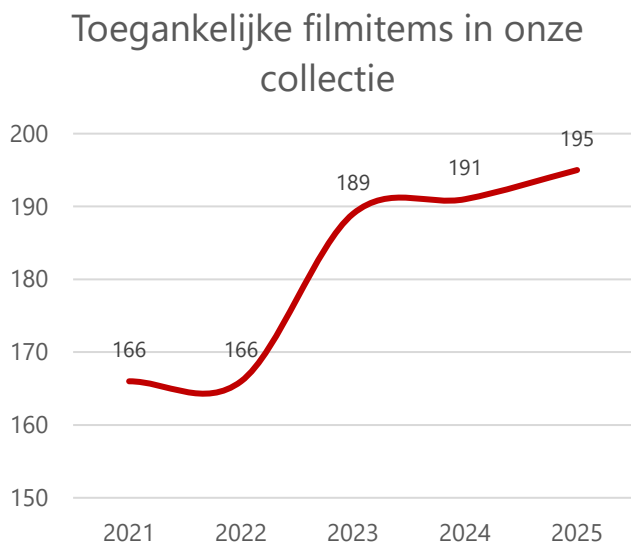
Vast in de modder, Wehl (1935)

In 1935 raakte de auto van de Graafschap-Bode vast in de modder bij Wehl. Fotograaf Meijerink en redacteur Stork zagen hun werkdag onverwacht veranderen in een praktische klus: samen de auto loskrijgen. Dit alledaagse moment laat zien hoe mobiliteit, werk en improvisatie onderdeel waren van het dagelijks leven in het interbellum. Juist dit soort spontane situaties leveren beelden op die een tijdsbeeld tastbaar en herkenbaar maken.

Film

Ook onze filmcollectie is via de website toegankelijk. De groei van het aantal beschikbare films verloopt geleidelijk, maar laat een stabiele toename zien. In 2025 zijn opnieuw enkele films toegevoegd, waardoor het aanbod verder is verrijkt.

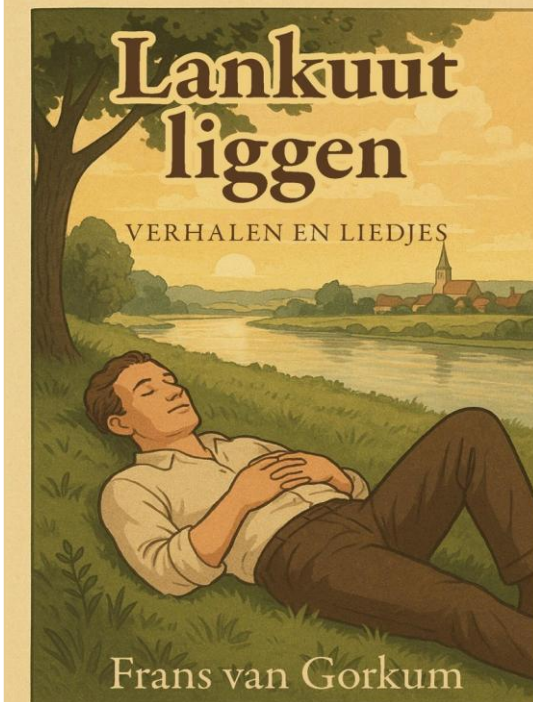
Bibliotheek

De bibliotheek van het Erfgoedcentrum vormt een belangrijke aanvulling op de archieven en beeldcollecties. De collectie bestaat uit boeken (waaronder literatuur en jeugdboeken), tijdschriften, en andere publicaties over de geschiedenis, cultuur en streektaal van de Achterhoek en Liemers en ondersteunt zowel onderzoek als publieksvragen.

Resultaten in 2025

In 2025 is de bibliotheekcollectie actueel en toegankelijk gehouden door gerichte aanschaf van relevante publicaties en het verwerken van nieuwe aanwinsten. In totaal werden 160 publicaties toegevoegd aan de bibliotheek, waarvan 93 aangekocht en 67 geschonken. Daarnaast zijn 149 publicaties uit de werkvoorraad alsnog geregistreerd en aan de collectie toegevoegd.

De bibliotheekcatalogus is verder aangevuld met nieuwe beschrijvingen, waaronder periodieken. Ook is gewerkt aan het herordenen en registreren van de werkvoorraad. Het scannen van boekomslagen werd voortgezet, zodat deze zichtbaar zijn in de catalogus en de vindbaarheid en herkenbaarheid van de collectie worden vergroot.

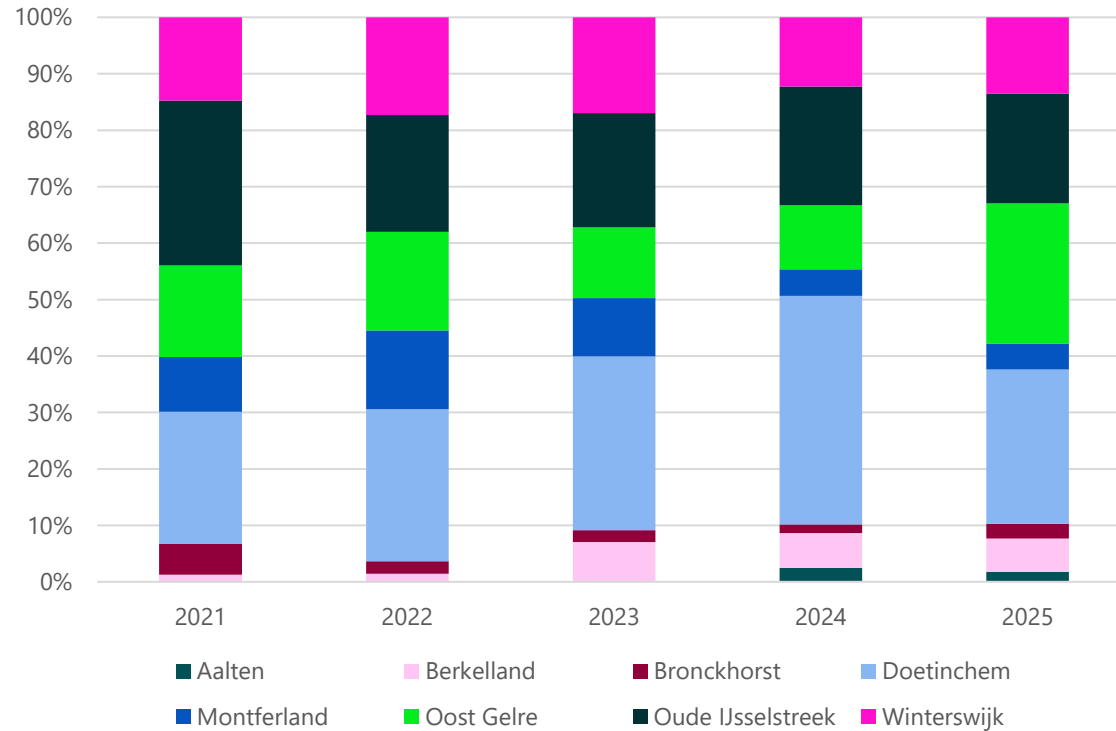

Lankuut liggen

Verhalen en liedjes in het Nederlands en het Kleverlands

Met Lankuut liggen werd er een bijzondere tweetalige uitgave aan de bibliotheek toegevoegd. Frans van Gorkum bundelt verhalen, bespiegelingen en liedjes in het Nederlands en het Kleverlands, de streektaal van de Liemers en het aangrenzende gebied. Het boek verbindt alledaagse gebeurtenissen met streektaal, geschiedenis en identiteit en laat zien hoe streektaal actief wordt gebruikt en doorgegeven.

Gemeentelijke uitleningen

Gemeentelijke uitleningen

De dienstverlening van het Erfgoedcentrum ondersteunt ook de dagelijkse werkzaamheden van gemeenten. Gemeenten maken regelmatig gebruik van archiefstukken die in beheer zijn of tijdelijk zijn uitgeplaatst in afwachting van formele overbrenging. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om dossiers die nodig zijn voor vergunningverlening, juridische vragen, bezwaar- en beroepsprocedures of historisch onderzoek naar percelen en gebouwen.

Archiefstukken worden op verzoek beschikbaar gesteld. De bijgevoegde grafiek laat zien dat de vraag per gemeente per jaar verschilt; in 2025 is het gebruik breder over meerdere gemeenten verdeeld. Zo zorgen we ervoor dat gemeenten snel en zorgvuldig over de juiste archiefinformatie kunnen beschikken.

5.3. Ons toezicht & advies

Het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers speelt een belangrijke rol in het informatiebeheer van overheden in de regio. Gemeenten en andere overheidsorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor hun informatiebeheer, maar we zien erop toe dat archiefbescheiden zorgvuldig, rechtmatig en duurzaam worden beheerd.

Waarom toezicht en advies belangrijk zijn

De gemeentearchivaris van het Erfgoedcentrum vervult de rol van horizontaal toezichthouder. Dit toezicht richt zich op het beheer van archiefbescheiden die nog niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats. Door middel van audits, beoordelingen en formele en informele advisering wordt gecontroleerd of informatie op de juiste wijze wordt bewaard, vernietigd of overgebracht. Zo wordt voorkomen dat waardevolle of juridisch relevante informatie verloren gaat.

Toezicht

De archiefinspecteur richt zich primair op toezicht. Dit omvat onder meer het beoordelen van vernietigingslijsten, het uitvoeren van audits en het formeel toetsen van informatiebeheer bij zorgdragers. Door regelmatig contact met alle aangesloten organisaties blijft het toezicht actueel en effectief.

Advies

De adviseur digitaal informatiebeheer, tevens projectleider e-depot, ondersteunt zorgdragers bij het verbeteren en toekomstbestendig maken van hun informatiebeheer. Dit gebeurt zowel individueel als gezamenlijk, bijvoorbeeld bij vraagstukken rondom digitalisering, migratie, personele bezetting en kwaliteitsborging.

Ons toezicht & advies in het kort:

- *Toezicht op het informatiebeheer van aangesloten gemeenten en organisaties;*
- *Advisering over duurzame toegankelijkheid van papieren en digitale archieven;*
- *Begeleiding bij digitalisering en de ontwikkeling van het e-depot;*
- *Stimuleren van regionale samenwerking en kennisdeling.*

Foto: 659-0309
Garretsen, Aalten

Van toezicht naar verbetering

Door toezicht te combineren met actieve advisering en samenwerking helpen we zorgdragers niet alleen om te voldoen aan wettelijke verplichtingen, maar ook om hun informatiebeheer te verbeteren. Zo dragen we bij aan een transparante overheid en een duurzaam toegankelijk archief voor burgers, bestuurders en onderzoekers.

Resultaten in 2025

In 2025 is het toezicht volgens plan uitgevoerd en is de advisering verder ingevuld, waardoor de capaciteit voor toezicht en advies weer op minimale sterkte kwam. Alle aangesloten gemeenten, het Waterschap Rijn en IJssel en diverse gemeenschappelijke regelingen zijn bezocht voor een kennismaking en het in kaart brengen van de stand van zaken. Dit heeft geleid tot een actualisatie van de gezamenlijke roadmap voor het e-depot (zie ook hoofdstuk e-depot).

Daarnaast ondersteunden we zorgdragers bij onder meer:

- Het beoordelen van vernietigingslijsten en handboeken vervanging;
- het adviseren over informatiebeheer, migraties en vervreemding;
- het begeleiden van overbrenging en uitplaatsing van (digitale) archieven;
- Het opzetten en versterken van kwaliteitssystemen.

Een volledig overzicht van de toezicht- en advieswerkzaamheden in 2025 is opgenomen in Bijlage 2: Overzicht toezicht- en advieswerkzaamheden 2025.

Samenwerking en kennisdeling

Samenwerking en kennisdeling vormen een belangrijk onderdeel van het toezicht en advies. In 2025 namen we deel aan strategische informatie-overleggen (SIO's), regionale werkgroepen en gezamenlijke bijeenkomsten, zoals de Oost-Gelderse DIV-dag. In werkgroepen rond onder meer metadata (MDTO) en videotulen is samen met gemeenten gewerkt aan het ontwikkelen van uniforme werkwijzen en het delen van kennis.

Daarnaast stelden we een praktische handleiding op voor het beheren en vernietigen van uitgeplaatst archief. Deze handleiding is beschikbaar voor alle organisaties die met uitplaatsing werken en draagt bij aan zorgvuldige en consistente uitvoering.

E-depot

Het Erfgoedcentrum ontwikkelt het e-depot door, zodat aangesloten zorgdragers digitaal archief op een professionele manier kunnen uitplaatsen en uiteindelijk kunnen overbrengen. Na een periode van beperkte voortgang in 2024 door personeelwisselingen zijn de werkzaamheden vanaf april 2025 weer opgepakt. In 2025 lag de focus op het versterken van de basis: kennisopbouw, afspraken, praktische ondersteuning en het uitzetten van een duidelijke koers voor de komende jaren.

E-depot in 2025:

- De uitplaatsing van SharePoint van het Waterschap Rijn en IJssel naar het e-depot is in het eerste kwartaal van 2025 afgerond.
- Voor het beheer en de vernietiging van uitgeplaatst archief zijn handleidingen opgesteld. Op basis hiervan kon het Waterschap Rijn en IJssel grotendeels zelfstandig uitvoering geven aan de vernietiging. De handleidingen zijn ook bruikbaar voor andere organisaties die archief hebben uitgeplaatst.
- In het voorjaar zijn alle aangesloten gemeenten, het Waterschap en enkele gemeenschappelijke regelingen bezocht om wensen en plannen op te halen. Dit resulteerde in een roadmap waarin de koers voor het e-depot is vastgelegd.
- Er is doorgewerkt in regionale werkgroepen, waaronder onderzoek naar MDTO als opvolger van TMLO (leidraad verwacht in het tweede kwartaal van 2026) en de start van de werkgroep Videotulen (december 2025) voor het opnemen van videotulen in het e-depot.

Foto: Collectie ECAL

DIV-dag

De DIV-dag is een jaarlijkse kennisbijeenkomst voor medewerkers in de documentaire informatievoorziening van gemeenten in de Achterhoek en Liemers. De dag wordt gezamenlijk georganiseerd door het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, het Regionaal Archief Zutphen, het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg en het Waterschap Rijn en IJssel. In 2025 stond de DIV-dag in het teken van 'Informatie op orde? ... Jazeker, alles in orde!'. Het programma omvatte presentaties van onder meer het Nationaal Archief en diverse workshops. Daarnaast was er gelegenheid voor uitwisseling en netwerken. De DIV-dag trok ongeveer 75 DIV-professionals.

Foto: 1095-47-2221
Collectie ECAL

Basiscursus genealogie

Met de basiscursus genealogie helpen wij inwoners op weg bij het onderzoeken van hun familiegeschiedenis. In samenwerking met de Nederlandse Genealogische Vereniging leren deelnemers werken met bronnen zoals bevolkingsregisters, akten van de burgerlijke stand en kerkelijke registers. De cursus combineert archiefkennis met praktische zoekvaardigheden en laat zien hoe archieven kunnen bijdragen aan persoonlijke verhalen en historische bewustwording. In 2025 namen 56 personen deel aan onze basiscursus genealogie.

5.4. Onze activiteiten

Het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers organiseert en ondersteunt uiteenlopende activiteiten om het gebruik van archieven en collecties te stimuleren en kennis over streekcultuur en -historie te delen. Deze activiteiten vormen een belangrijke schakel tussen het erfgoed dat wordt beheerd en het publiek dat ermee in aanraking komt.

Onze activiteiten richten zich op een breed en divers publiek. Scholieren, studenten, vrijwilligers, erfgoedliefhebbers, verenigingen en professionals nemen deel aan cursussen, lezingen, rondleidingen en presentaties. Daarmee dragen we bij aan educatie, kennisdeling en het vergroten van historische en culturele betrokkenheid in de regio.

Cursussen

Een belangrijk onderdeel van ons activiteitenaanbod bestaat uit cursussen voor een breed publiek. Deelnemers maken kennis met archieven, genealogie, paleografie en regionale geschiedenis. In 2025 boden we onder meer de Basiscursus genealogie, Genealogie voor gevorderden, Paleografie en de Cursus Achterhoeks aan. Met dit cursusaanbod maken we historische bronnen en onderzoek toegankelijk voor een breed publiek. Het actuele cursusaanbod is te vinden op onze website.

Erfgoededucatie

Het Erfgoedcentrum werkt aan het versterken en doorontwikkelen van erfgoededucatie in de regio. De focus ligt op het uitbouwen van het aanbod en het onderzoeken van de behoeften van scholen en culturele partners. In samenwerking met lokale cultuurpunten en musea is al erfgoededucatie ontwikkeld, en via de coalitiepartners binnen het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek wordt het regionale aanbod beter zichtbaar gemaakt. Thema's als regionale geschiedenis, erfgoed en streektaal vormen daarbij belangrijke rode draden. In deze pactperiode ontwikkelt het Erfgoedcentrum een educatief programma waarbij schoolklassen kennismaken met historische archieven, zowel op locatie als – vanwege het grote werkgebied – op scholen zelf. Daarnaast wordt lesmateriaal ontwikkeld rond het thema 'Migratie', aansluitend op de tentoonstelling uit 2024 en te koppelen aan

het project *Nomadsland*. Scholen en geïnteresseerde groepen kunnen hiervoor contact opnemen met het Erfgoedcentrum. Binnen dit thema kreeg ook de podcastserie *Echte Achterhoekers Bestaan (Niet)* een plek. De podcast vindt zijn oorsprong in het langdurige onderzoek naar migratiegeschiedenis in de Achterhoek dat door het Erfgoedcentrum wordt uitgevoerd. In de serie wordt op toegankelijke wijze zichtbaar hoe vragen rond afkomst, identiteit en verbondenheid samenhangen met de regionale geschiedenis.

Streektaal

Streektaal vormt een terugkerend thema binnen het activiteiten aanbod, onder meer via bijeenkomsten, presentaties en educatieve projecten. De inhoudelijke uitwerking en impact van deze activiteiten zijn beschreven in het hoofdstuk *Streektaal & cultuur*.

Foto: Collectie ECAL

Tentoonstelling De Achterhoek en migratie

In 2025 reisde de tentoonstelling *De Achterhoek en migratie* langs de acht aangesloten gemeenten. Aan de hand van archiefbronnen liet de tentoonstelling zien hoe migratie de regio door de eeuwen heen heeft gevormd — van ontvolking tijdens de Tachtigjarige Oorlog tot emigratie naar Amerika in de 19e eeuw. De reizende opzet (vijf frames met tien panelen) maakte het mogelijk de tentoonstelling op uiteenlopende locaties te tonen. Op verschillende plekken werd een lokale verdieping toegevoegd, bijvoorbeeld met aanvullend historisch onderzoek of lezingen over migratieverhalen uit de betreffende gemeente.

Foto: Ilse Hetterscheid

Filmavond Ben Tragter

In april 2025 organiseerden we een filmavond rond het werk van Ben Tragter, filmer van de Achterhoek. De avond was met 123 bezoekers volledig volgeboekt en liet bezoekers kennismaken met historische filmbeelden en documentaires over natuur, landschap en streekgenoten. Met de inleiding van Jan Leijenhorst kregen de films extra context. Het Erfgoedcentrum beheert de volledige filmcollectie van Ben Tragter en maakt deze via publieksactiviteiten opnieuw zichtbaar en relevant voor een breed publiek.

Lezing & rondleiding Pol Diepeveen-Jansen

In februari 2025 organiseerden we een lezing over kastelen, buitenplaatsen en landgoederen langs de Oude IJssel, verzorgd door archeoloog en auteur Pol Diepeveen-Jansen. De belangstelling was groot: de lezing en aansluitende rondleiding op Huis Landfort waren met 187 bezoekers volledig volgeboekt. Met deze combinatie van lezing en locatiebezoek werd regionale geschiedenis tastbaar gemaakt en kregen deelnemers inzicht in de landschappelijke, politieke en culturele context van adellijke huizen langs de Oude IJssel.

Foto: Mees Dekker

Publieksactiviteiten

Het Erfgoedcentrum organiseert ook publieksactiviteiten, zoals lezingen, filmavonden en presentaties, soms in samenwerking met historische verenigingen en culturele partners in de regio. Deze activiteiten vinden plaats in het Erfgoedcentrum zelf, maar ook op andere locaties in de regio.

Met deze activiteiten maken we geschiedenis en erfgoed op een toegankelijke manier zichtbaar voor een breed publiek. Bezoekers maken kennis met archiefstukken, beeldmateriaal en verhalen uit de Achterhoek en Liemers, geplaatst in hun historische context. Zo wordt duidelijk dat erfgoed niet alleen in depots en archieven wordt bewaard, maar ook betekenis heeft voor het heden.

De activiteiten bieden een breder inzicht in de geschiedenis van de regio. Daarmee dragen zij bij aan kennis van en waardering voor het erfgoed in de Achterhoek en Liemers.

5.5. Onze sociale mediakanalen

De sociale mediakanalen van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers worden structureel ingezet om activiteiten, nieuwtjes en bijzonder archiefmateriaal onder de aandacht te brengen. Via deze kanalen maken we erfgoed zichtbaar voor een breed publiek en stimuleren we het gebruik van collecties en de deelname aan activiteiten.

Resultaten in 2025

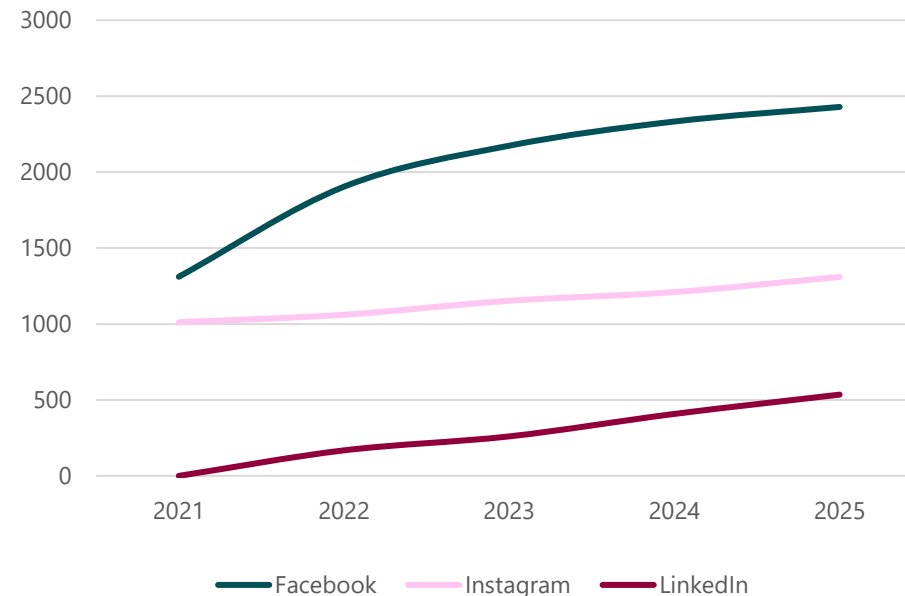
In 2025 nam het aantal volgers op Facebook, Instagram en LinkedIn verder toe. Facebook blijft een belangrijk kanaal om een breed en regionaal publiek te bereiken. Instagram laat een gestage groei zien en wordt met name ingezet voor het delen van beeldmateriaal uit de collectie. LinkedIn ontwikkelt zich steeds meer als platform om professionals, samenwerkingspartners en geïnteresseerden in het werk van het Erfgoedcentrum te bereiken.

X

Het aantal volgers op X (voorheen Twitter) daalde opnieuw. Deze ontwikkeling sluit aan bij de bredere trend sinds de naamswijziging van het platform, waarna veel gebruikers hun account hebben beëindigd. We blijven X volgen, maar we richten de inzet van sociale media vooral op kanalen waar het bereik en de interactie toenemen.

Door sociale media doelgericht in te zetten als aanvullende communicatiekanalen vergroten we het bereik van onze erfgoedcollecties en activiteiten en wordt erfgoed op een laagdrempelige manier toegankelijk gemaakt.

Aantal volgers op onze sociale mediakanalen

Volg ons en mis niets!

5.6. Streektaal & cultuur

Het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers is het streektaalinstituut voor het Nedersaksisch in de provincie Gelderland. Vanuit deze rol zetten we ons in voor het behoud, de overdracht en de ontwikkeling van de streektaal, in samenwerking met onderwijs, culturele organisaties en overheden.

Beleid & infrastructuur

Met subsidie van de provincie Gelderland kon het Erfgoedcentrum in 2025 onder meer streektaalconsulenten inzetten, uitvoering geven aan het Stimuleringsfonds Nedersaksisch Gelderland en een streektaalsymposium organiseren. Daarnaast is het netwerk in de regio Noordoost-Veluwe verder uitgebouwd. Ook landelijk werd samengewerkt met de Nedersaksische taalinstututen in Stellingwerven, Groningen, Drenthe en Overijssel. Door kennis en materialen te delen en gezamenlijk op te trekken richting de Raad van Europa en ministeries, wordt de positie van het Nedersaksisch versterkt.

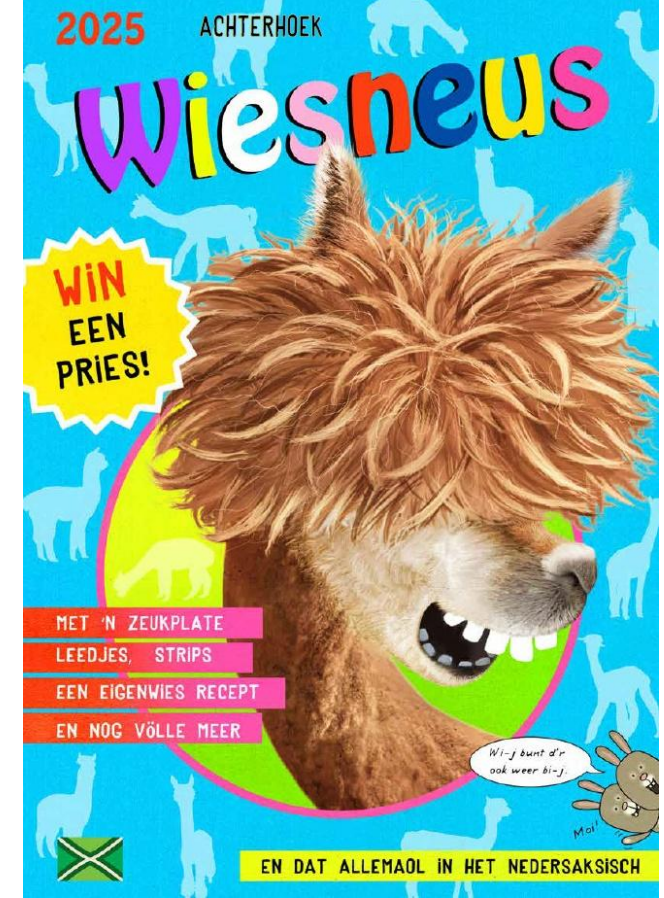
Overdracht & educatie

Een belangrijk speerpunt binnen het streektaalbeleid is overdracht aan generaties. Het project Wiesneus, een kindertijdschrift met bijbehorende streektaalles voor

groep 6 en 7 van het basisonderwijs, was ook in 2025 succesvol in de Achterhoek en op de Veluwe. Met dit project maken kinderen op een toegankelijke en speelse manier kennis met de streektaal en de regionale cultuur.

Levend houden & vernieuwen

Daarnaast wordt de streektaal actief ingezet als levende cultuurvorm. De opzet van Plat Gespöld is vernieuwd en voortgezet als SPÖL 'S PLATI!, met meer ruimte voor talentontwikkeling en het zingen in de streektaal. De deelnemers traden in 2025 op tijdens de Dag van de Achterhoekse Popmuziek. Ook organiseerden we in november het Streektaalsymposium, waar maar liefst 200 bezoekers met sprekers en makers in gesprek gingen over streektaal nu en in de toekomst. Daarnaast werd in samenwerking met regionale partners de Waeke van het Achterhoekse en Liemerse Book georganiseerd. Ter gelegenheid daarvan verscheen de bundel Flonkergood, met nieuwe verhalen en gedichten in de streektaal, die tijdens deze week cadeau werd gedaan aan kopers van een regionaal boek.

Wiesneus

Met de Wiesneus-lessen maken basisschoolleerlingen (groep 5 en 6) op een speelse manier kennis met de Achterhoekse en Veluwe streektaal. Bij de les hoort het Wiesneus-kindertijdschrift, vol verhalen, opdrachten, puzzels en liedjes in de streektaal. De lessen worden al meerdere jaren in de hele Achterhoek en op de Veluwe gegeven en zijn populair bij kinderen en scholen. In 2025 ontvingen duizenden kinderen een Wiesneus-les.

WAEKE VAN HET ACHTERHOOKSE & LIEMERSE BOOK 2 T/M 9 MAART

Waeke van het Achterhookse en Liemerse Book

In maart 2025 organiseerden we samen met de Dialectkring Achterhook en Liemers en de Vrienden van de Streektaal Lochem de Waeke van het Achterhookse en Liemerse Book. Met activiteiten zoals de verkiezing van het Beste Boek van de streek werd streek(taal)literatuur in het zonnetje gezet. Bezoekers ontvingen het kadobuukje Flonkergood, met nieuwe verhalen en gedichten van streektaalschrijvers; dit boekje werd tijdens de Waeke ook gratis verstrekt bij aankoop van een streek(taal)boek in lokale boekhandels en via achterhoekseboeken.nl. In 2025 was er extra aandacht voor jeugdboeken, waaronder de presentatie van de Achterhookse vertaling van De Gruffalo.

SPÖL 'S PLAT!

Na tien edities van streektaalmuziekfestival Plat Gespöld kozen we in 2025 voor een nieuwe aanpak: SPÖL 'S PLAT!, een muzikaal coachingstraject voor jong talent dat in streektaal wil optreden. Deelnemers tot 35 jaar kregen een half jaar begeleiding van ervaren coaches en volgden workshops, afgestemd op hun leervragen; van zingen en tekstschrijven in streektaal tot podiumpresentatie. Het traject werkte toe naar optredens tijdens de Dag van de Achterhoekse Popmuziek op 22 november 2025, waar drie geselecteerde talenten lieten horen hoe veelzijdig en eigentijds streektaalmuziek kan zijn.

Foto: Collectie ECAL

Foto: Collectie ECAL

Streektaalsymposium

Op 5 november 2025 vond het Streektaalsymposium in stadion De Vijverberg in Doetinchem plaats. Ongeveer 200 bezoekers gingen in gesprek over de positie van streektaal vandaag en in de toekomst. Schrijver en taalkundige Wim Daniëls vertelde over zijn eigen dialectachtergrond en het belang van streektaal, terwijl hoogleraar Nedersaksisch Martijn Wieling inging op ontwikkelingen in gebruik en overdracht, ook onder jongeren en via nieuwe technologie. Daarnaast was er aandacht voor hoe streektaal leeft in muziek, online en in het dagelijks leven. Met muziek van SPÖL 'S PLAT!-talent Elena Jolie en een bijdrage van cartoonist Herman Roozen werd de avond inspirerend afgesloten.

6. De mensen achter het ECAL

Achter het werk van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers staan mensen die zich dagelijks inzetten voor het behoud en de toegankelijkheid van erfgoed. Dat werk gebeurt vanuit een bijzondere plek: het gebouw aan de IJsselkade 13 in Doetinchem, waar verleden en heden letterlijk samenkomen.

Waar het pand rond 1960 nog dienstdeed als Lagere Technische School, is het nu een plek waar geschiedenis wordt bewaard, onderzocht en gedeeld. Het karakter van het gebouw is behouden gebleven, terwijl de functie is meegegroeid met de tijd. We beschikken hier over depot-, kantoor- en studiezaalruimte, op basis van een langlopend huurcontract.

Het Erfgoedcentrum is vertegenwoordigd in de Stichting Brewinc Beheer en vervult daarin de rol van secretaris. Facilitaire zaken worden gezamenlijk georganiseerd via een gebouwenbeheerder. Voor HR-, salaris- en ICT-diensten werken we samen met de gemeente Doetinchem op basis van een Service Level Agreement, waardoor kan worden gewerkt met actuele systemen en professionele ondersteuning. Vanuit deze solide basis zetten de mensen achter het Erfgoedcentrum zich dagelijks in voor het regionale erfgoed.

Foto: 1095-21-222
N.V. Vereenigde Fotobureaux, Amsterdam

6.1. Bestuur

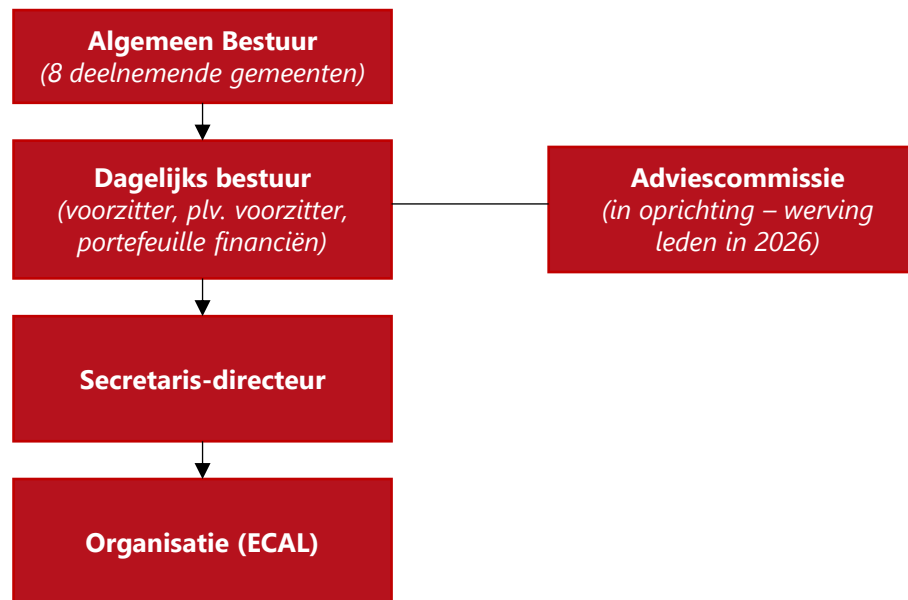
Het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers wordt bestuurd volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De bestuurlijke inrichting is daarmee stevig regionaal verankerd en zorgt voor een transparante en zorgvuldige besluitvorming. De aangesloten gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het beleid en het functioneren van het Erfgoedcentrum.

Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Het bestuur bestaat uit een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door de portefeuillehouders van de acht deelnemende gemeenten. Binnen dit bestuur worden de hoofdlijnen van beleid vastgesteld en wordt toezicht gehouden op de uitvoering. Het Dagelijks Bestuur is belast met de dagelijkse aansturing en voorbereiding van besluitvorming en bestaat uit twee leden van het Algemeen Bestuur, aangevuld met een lid met de portefeuille financiën. De secretaris-directeur ondersteunt het bestuur en is verantwoordelijk voor de ambtelijke leiding van de organisatie.

Adviescommissie

In december 2024 is besloten tot oprichting van een Adviescommissie. In 2025 is het bijbehorende besluit over vergoeding vastgesteld. In 2026 worden leden voor de Adviescommissie geworven. De Adviescommissie heeft tot doel het bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over ontwikkelingen en vraagstukken die relevant zijn voor het Erfgoedcentrum.

Algemeen bestuur		Dagelijks bestuur
Doetinchem – R. Hummelink (voorzitter)	Bronckhorst – A. Peppelman (tot 18-03-2025), H. Puijk (vanaf 18-03-2025)	Voorzitter – R. Hummelink
Winterswijk – S. Metaal-ten Dolle (plv. v.)	Oost Gelre – J. Hoenderboom	Plv. voorzitter – S. Metaal-ten Dolle
Aalten – H. te Lindert (tot 01-02-2025), R. van Lochem (vanaf 01-05-2025)	Oude IJsselstreek – J. Kock	Portefeuille financiën – A. Das
Berkelland – J. van Oostrum	Portefeuille financiën – A. Das	Secretaris/directeur – H. Berende
Montferland – M. Eleveld	Secretaris/directeur – H. Berende	

6.2. Medewerkers

De impact van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers wordt mogelijk gemaakt door de inzet van medewerkers, vrijwilligers en externe partners. Samen zorgen zij voor het behoud, de toegankelijkheid en het gebruik van het regionale erfgoed.

Medewerkers

Het Erfgoedcentrum beschikte eind 2025 over een team van 18 medewerkers, goed voor 14,03 fte. Gemiddeld was in 2025 sprake van 12,88 fte. Binnen dit team zijn verschillende deskundigheden vertegenwoordigd.

Expertises

Het team bestaat uit medewerkers met complementaire expertise. De werkzaamheden zijn grofweg verdeeld over de volgende rolgebieden:

- **Directie & bedrijfsvoering**
- **Publiek & dienstverlening**
- **Collectie**
- **Toezicht & advies**
- **Streektaal**

De medewerkers zetten zich dagelijks in voor het duurzaam beheren en toegankelijk maken van archieven en collecties, het adviseren van aangesloten zorgdrag

en het organiseren van publieks- en educatieve activiteiten. Met hun gezamenlijke expertise vormen zij de professionele basis onder het werk van het Erfgoedcentrum.

Kennis en ontwikkeling

Investeren in kennis en professionalisering is essentieel voor het werk van het Erfgoedcentrum. In 2025 volgden medewerkers diverse vakinhoudelijke trainingen, waaronder een training voor het collectiebeheersysteem en een opleiding Toezicht voor de archiefinspecteur. Medewerkers namen daarnaast deel aan kennissessies en bezochten onder meer de Archiefdag in Apeldoorn. Ook vond kennisuitwisseling plaats met andere archiefinstellingen, zoals het Gelders Archief en het Regionaal Archief Zuid-Utrecht.

Inhuur en ondersteuning

Ter ondersteuning van de organisatie is in 2025 gebruikgemaakt van inhuur van derden. Via Laborijn was één medewerkster werkzaam voor ondersteunende administratieve werkzaamheden. Daarnaast zijn op projectbasis twee streektaalfunctionarissen ingezet en één medewerker voor het wegwerken van achterstanden in inventarisatie. Voor specialistische ondersteuning van de archiefinspecteur is externe expertise ingehuurd.

Personeelswijzigingen in 2025

In 2025 waren er diverse personele wijzigingen. Belangrijke functies die in 2024 waren vrijgevallen, waaronder die van secretaris-directeur en adviseur digitaal informatiebeheer, zijn in 2025 weer ingevuld. Daarnaast zijn ook de functies van collectiebeheer en medewerker dienstverlening en communicatie opnieuw ingevuld. Ook zijn er tijdelijk extra medewerkers ingezet voor erfgoededucatie en ter ondersteuning van het collectiebeheer, zodat de continuïteit van het werk kon worden geborgd. Daarnaast boden we ruimte aan een snuffelstage en een werkervaringsplek.

Foto: Collectie ECAL

Nieuwe directeur in 2025 – Hans Berende *“Erfgoed leeft als je het gebruikt”*

In 2025 trad Hans Berende aan als directeur van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Zijn loopbaan begon al vroeg bij het archief: als student deed hij al onderzoek in de voorlopers van het huidige ECAL. Ruim twintig jaar later keert hij terug, nu als directeur. Berende studeerde filosofie en geschiedenis, volgde daarnaast de opleiding tot archivaris en werkte onder meer als rijksarchivaris in de provincie Utrecht, archiefinspecteur bij het ECAL, docent archivistiek en zelfstandig adviseur op het gebied van digitale archiefvorming en overbrenging. Zijn drijfveer is helder: erfgoed heeft pas waarde wanneer het wordt gebruikt. “We bewaren niet om te bewaren. Archieven en streektaal krijgen betekenis op het moment dat mensen er iets mee doen.” Voor Berende staat toegankelijkheid centraal: toegang tot openbare informatie, ondersteuning bij onderzoek en het actief verbinden van mensen met hun geschiedenis. Onder zijn leiding wil het Erfgoedcentrum verder bouwen aan grotere zichtbaarheid en gebruik van archieven en streektaal, versterking van samenwerking in de regio, verdere digitalisering van werkprocessen en dienstverlening, en meer bewustzijn over het belang van goed archiefbeheer. Volgens Berende weerspiegelen archieven de samenleving in al haar diversiteit. “Hoe meer verschillende groepen hun archief toegankelijk maken, hoe rijker het beeld van onze regio wordt.” Met die overtuiging werkt hij samen met medewerkers en partners aan een toekomstbestendig ECAL.

6.3. Vrijwilligers

Vrijwilligers leveren een waardevolle bijdrage aan het werk van het Erfgoedcentrum. Eind 2025 waren er 29 vrijwilligers actief.

Vrijwilligers maken meer toegankelijk

Vrijwilligers leveren een onmisbare bijdrage aan het nader toegankelijk maken van archieven en collecties. Hun inzet is grofweg te verdelen in drie gebieden:

- Beeld & digitalisering: scannen en beschrijven van foto- en filmmateriaal.
- Bronnen toegankelijk maken: indexeren van notariële akten en militieregisters en transcriberen van historische documenten, zoals een oud gerechtsboek, en het controleren van de huisnummerconcordantie Wisch.
- Streektaal & collectieondersteuning: bijdragen aan het Woordenboek Achterhoekse en Liemerse Dialecten (WALD) en de bijbehorende grammatica (GRALD), ondersteuning bij bibliotheekbeheer en bij de boekenverkoop.

Naast hun inhoudelijke inzet ondersteunen vrijwilligers ook bij publieksactiviteiten, zoals bijeenkomsten, lezingen en exposities.

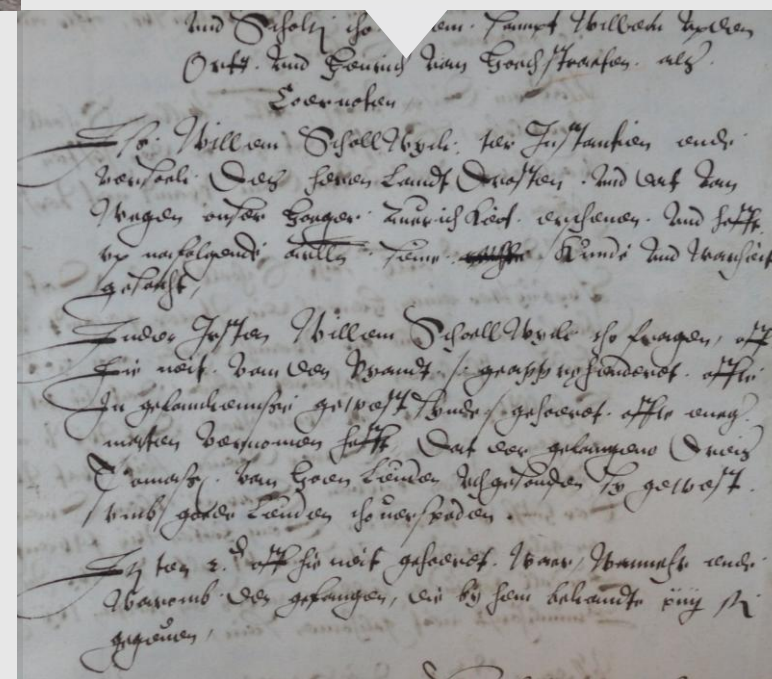
Foto: Collectie ECAL

Vrijwilligersuitje

Op 26 juni vond het befaamde vrijwilligersuitje plaats. Dit keer togen we naar Grolle, Grol – oftewel Groenlo: een stad met middeleeuwse wortels, bekend van het Grolsche bier en het tweejaarlijkse evenement De Slag om Grolle. We startten met een rondleiding door het centrum. In historische kledij gehulde gidsen leidden ons door de pittoreske straatjes en vertelden kleurrijke verhalen. Natuurlijk mocht ook het Grolsch Kanon niet ontbreken. Daarna was het tijd voor een verfrissend drankje en gebak op een terras aan de Markt. Vervolgens bezochten we de Oude Calixtuskerk, waar het Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog (NMTO) is gevestigd: een prachtig gerestaureerde plek met interessante objecten en leuke interactieve onderdelen. We sloten het uitje af met een buffet bij restaurant Wissink op de Markt.

Vrijwilligersproject 2025 – Van ‘rommelig’ naar vindbaar

Vrijwilligers helpen ons om bronnen stap voor stap beter toegankelijk te maken. In 2025 digitaliseerden vrijwilligers opnieuw notariële akten (notaris Pasteur, Doetinchem) en werkten daarnaast aan enkele archieven. Het meest bijzondere project was het archief van School Veldhoek in Ruurlo (SARA 1743). Omdat het materiaal ongestructureerd werd aangeleverd, was het een uitdaging om de juiste ordening aan te brengen. Uiteindelijk is het archief op orde gebracht, waardoor het nu als samenhangend geheel terug te vinden en te raadplegen is.

7. Samenwerkingen & netwerk

Het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers werkt samen met een breed netwerk van partners. Deze samenwerkingen versterken de kwaliteit van de dienstverlening, vergroten het bereik van erfgoed en maken gezamenlijke activiteiten mogelijk. Door kennis te delen en activiteiten te bundelen, wordt meer maatschappelijke impact bereikt dan ieder afzonderlijk zou kunnen realiseren.

Samenwerking in huis en regio

In het gebouw 't Brewinc werken we nauw samen met medegebruikers, in het bijzonder met de Bibliotheek West-Achterhoek. Deze samenwerking leidt tot uitwisseling van kennis en ervaringen en tot concrete gezamenlijke activiteiten, zoals het streektaalproject Wiesneus.

Regionale cultuur & erfgoed

Sinds 2017 zijn we coalitiepartner van het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA). Samen met andere

culturele instellingen werken we aan gezamenlijke thema's. In 2025 lag de focus op erfgoededucatie en migratie; dit resulteert in 2026 in een gezamenlijke publicatie.

Streektaal & kennisnetwerken

Als door de provincie Gelderland aangewezen taalinstituut voor het Nedersaksisch onderhouden we intensieve contacten met andere Nedersaksische taalinstituties in Nederland. Door afstemming, kennisdeling en gezamenlijke ontwikkeling van activiteiten wordt de positie van de streektaal landelijk versterkt. De directeuren vormen samen een stuurgroep waarin activiteiten worden afgestemd.

Overheden, media & maatschappelijke partners

Daarnaast werken we samen met gemeenten, archiefdiensten, media, historische verenigingen en maatschappelijke organisaties (zie Bijlage 3: Partneroverzicht). Deze samenwerkingen dragen bij aan professionele archiefzorg, zichtbaarheid van erfgoed en brede maatschappelijke verankering in de regio.

8. Financiën

Het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers sloot 2025 financieel gezond af. Het jaar kenmerkte zich door een positief resultaat, lagere personeelslasten dan begroot en een verdere versterking van de financiële positie.

Resultaat

Het boekjaar 2025 is afgesloten met een positief resultaat van € 216.762, tegenover een begroot resultaat van € 27.440. Het verschil wordt vooral verklaard door lagere personeelskosten vanwege vacatures en personeelwisselingen die niet direct zijn ingevuld.

Staat van baten en lasten over 2025 in €	Realisatie 2025	Begroting 2025
BATEN		
Bijdrage gemeenten	1.883.366	1.877.398
Bijdrage provincie	117.235	115.000
Overige baten	124.597	95.750
Bijdrage projecten	44.718	45.000
Totaal baten	2.169.917	2.133.148
LASTEN		
Personeelskosten	979.066	1.088.650
Huisvestingskosten	431.562	516.050
Dienstverleningskosten	101.578	91.108
Bedrijfsvoering	122.932	111.550
Onvoorzien	20.105	5.000
Project Oer	10.452	10.000
Cultuurpact	34.861	35.000
Regionale Identiteit (Provinciegelden)	117.235	115.000
Kapitaallasten	44.287	38.350
Btw voorheffing	91.077	95.000
Totaal lasten	1.953.154	2.105.708
RESULTAAT		
Resultaat	216.763	27.440

9. Vooruitblik naar 2026

In 2026 bouwt het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers verder op de ontwikkelingen die in 2025 in gang zijn gezet. De kern blijft daarbij onveranderd: het duurzaam bewaren en actief toegankelijk maken van informatie en erfgoed voor inwoners, onderzoekers en organisaties in de regio.

Toegankelijkheid en gebruik

Het vergroten van het gebruik van archieven en streektaal blijft een belangrijk speerpunt. Naast verdere uitbreiding van digitale vindbaarheid wordt ingezet op het beter aansluiten bij vragen van gebruikers en het versterken van publieksgerichte activiteiten. Archieven krijgen waarde wanneer ze worden geraadpleegd en gebruikt, die gedachte blijft leidend.

Digitale archivering en e-depot

In 2026 wordt de ingezette koers voor het e-depot verder uitgewerkt. De roadmap die in 2025 is opgesteld, vormt hiervoor de basis. De focus ligt op verdere begeleiding van zorgdragers bij uitplaatsing en overbrenging van digitaal archief en op het versterken van kennis en standaarden.

Professionalisering van toezicht en advies

Het Erfgoedcentrum blijft aangesloten gemeenten en andere zorgdragers actief ondersteunen bij goed informatie- en archiefbeheer. Door kennisdeling, werkgroepen en gerichte advisering wordt verder gewerkt aan een toekomstbestendige archieffunctie in de regio.

Streektaal en overdracht

Ook in 2026 wordt ingezet op het levend houden van het Nedersaksisch in Gelderland. Projecten gericht op educatie, talentontwikkeling en zichtbaarheid van streektaal krijgen een vervolg. Door samenwerking met het onderwijs, culturele partners en andere taalinstututen wordt de positie van streektaal verder versterkt.

Samen bouwen aan erfgoed

Tot slot blijft samenwerking een sleutelwoord. We willen een verbindende rol spelen tussen overheden, culturele instellingen, historische verenigingen en inwoners. Door kennis, collecties en netwerken te bundelen ontstaat een rijker en completer beeld van de geschiedenis van de Achterhoek en de Liemers.

Met deze koers willen we ook in 2026 een stabiele, professionele en toegankelijke organisatie blijven, een plek waar informatie en erfgoed niet alleen wordt bewaard, maar actief wordt gebruikt en doorgegeven.

10. Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht aanwinsten en inventarisatie 2025

Aanwinsten overheidsarchieven		
Gemeente	Archiefbestand	Omvang (m)
Bronckhorst	1746 - Gemeentebestuur Vorden betr. Wichmond-Vierakker - Hinderwetvergunningen (1894) 1947-1986	1,875
Winterswijk	0203 - Gemeentebestuur Winterswijk, bouwvergunningen, (1880) 1976-1990 (2009) aanvulling	0,25
Winterswijk	0272 - Gemeentebestuur Winterswijk, 1985-1994	42,375
Winterswijk	0600 - Gemeentebestuur Winterswijk, dossiers "Hinderwet", 1885-1953, aanvulling	6,5
TOTAAL		51

Archieven (formele overbrenging volgt nog)		
Gemeente	Archiefbestand	Omvang (m)
Oost Gelre	0537 - Gemeentebestuur Lichtenvoorde 1986-2004 (formele overbrenging volgt nog)	135,25
Oost Gelre	0654 - Gemeentebestuur Lichtenvoorde 1930-1985 (formele overbrenging volgt nog)	92,75
Oost Gelre	0881 - Gemeentebestuur Oost Gelre bouwvergunningen (formele overbrenging volgt nog) 2005-2014	72,125
Oost Gelre	1291 - Gemeentebestuur Groenlo (formele overbrenging volgt nog)	28,25
Oost Gelre	1142 - Gemeentebestuur Groenlo (formele overbrenging volgt nog)	59,875
Winterswijk	1074 - Fotocollectie gemeente Winterswijk (formele overbrenging volgt nog)	0,25
TOTAAL		401,00

Gemeente	Aanwinsten particulier archief(vormer)	Omvang (m)
Doetinchem	0646 - R. Lureman, aanvulling 1900-2016	0,125
Oude IJsselstreek	0666 - Collectie B. Snelting te Megchelen, aanvulling, 1925-2000	0,125
Doetinchem	1066 - Collectie Meinen, aanvulling 1909-1990	0,125
Berkelland	1090 - Hendrik Odink, streekhistoricus en folklorist te Eibergen, aanvulling, 1741-1973	0,75
Doetinchem	1202 - Uitgeversmaatschappij C. Misset BV te Doetinchem, 1873-1996	2
Doetinchem	1206 - Fotocollectie gemeente Doetinchem Jan Greven, aanvulling	0,75
Bronckhorst	1225 Houthandel en Zagerij Veenhuis te Baak	0,125
Doetinchem	1284 - Collectie waterleidingbedrijven, aanvulling, 1941-2009	0,125
Berkelland	1320 - Hervormde gemeente Gelselaar, 1639-1894	0,625
Bronckhorst	1435 - Stichting 'Het Gilde van Drempt', 1870-2014	0,125
Berkelland	1621 - Rooms-katholieke Parochie van de H. Mattheüs te Eibergen, Aanvulling	0,5
Winterswijk	1631 - Federatie van Bakkerspatroonsverenigingen in Oost-Gelderland, aanvulling, 1930-1998	0,125
Aalten	1672 - Rooms-katholieke parochie van de H. Helena te Aalten	0,25
Winterswijk	1689 - Katholieke Arbeidersbeweging afdeling Winterswijk (KAB), 1945-1978	0,75
Bronckhorst	1692 - Christelijke Basisschool 'Het Hoge' te Vorden, aanvulling, 1879-2019	1
Bronckhorst	1695 - Probusclub Bronckhorst	0,5
Berkelland	1742 - Rooms-katholieke Parochie H. Martelaren van Gorcum te Rekken	1

Bijlage 1: Overzicht aanwinsten en inventarisatie 2025 (vervolg)

Gemeente	Aanwinsten particulier archief(vormer) (vervolg)	Omvang (m)
Montferland	1744 - Katholieke Plattelandsvrouwen Organisatie (KPO) - afdeling Azewijn	0,125
Montferland	1745 - Stichting Dorpshuis Azewijn	0,125
Bronckhorst	1748 - Familie Reindsen te Zelhem	0,125
Doetinchem	1749 - Inventarisatieproject kunst in de openbare ruimte, gemeente Doetinchem (digitaal 2330 mb?)	0
Doetinchem	1750 - Familie en Drukkerij Wink te Doetinchem	0,125
Bronckhorst	1751 - 'De Keppelsche IJzergieterij'	0,125
Berkelland	1753 - Protestantse Gemeente 'De Wijngaard' te Borculo	1,375
Bronckhorst	1755 - Weekblad 'De Reclame' voor Hengelo (G), Keijenborg en omstreken	3
Montferland	1756 - Familie Hageman te Braampt	0,125
Bronckhorst	1757 - Land- en Tuinbouwschool Het Beeckland / 't Beeckland te Vorden	5,5
Montferland	1758 - Het Gilde Sint Joris te Braamt, 1713-1993	0,125
Winterswijk	1759 - Collectie bewegend beeld W.G. Roerdinkholder	0,5
Doetinchem	1760 - Carnavalsvereniging D'Yselschuit te Doetinchem	0,125
Bronckhorst	1761 - Schoolarchieven Zelhem	5
Totaal		25,375

Vervaardigde inventarissen		
Gemeente	Aantal inventarissen	Omvang (m)
Aalten, 1684 (2,875), 1690 (9,5)	2	12,375
Berkelland, 1320 (0,625)	1	0,625
Bronckhorst, 1692 (0,5), 1693 (0,5), 1694 (0,375), 1709 (1,5), 1711 (1,625), 1718 (0,25)	6	4,75
Doetinchem, 0513 (0,125) aanvulling, 1214 aanvulling (2,375), 1682 (1,625), 1717 (1,5), 1741 (1,425), 1747 (1,5)	6	8,55
Montferland, 1726 (0,375), 1728 (2,125), 1729 (16), 1730 (0,75), 1731 (4,625), 1732 (2,25), 1733 (2,75), 1734 (1,625), 1735 (0,5), 1758 (0,125)	10	31,5
Oost Gelre, 1575 (0,125)	1	0,125
Oude IJsselstreek, 1699 (0,375), 1701 (0,125), 1707 (0,375) 1719 (0,125)	4	1
Winterswijk, 0583 aanvulling (0,125)	1	0,125
Totaal	31	59,05

Bijlage 2: Overzicht toezicht- en advieswerkzaamheden 2025

Onderstaand overzicht geeft een samenvatting van de toezicht- en advieswerkzaamheden die het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers in 2025 heeft uitgevoerd voor aangesloten zorgdragers. Het overzicht dient ter nadere toelichting op het hoofdstuk *Toezicht en advies* in dit jaarverslag.

Gemeente	Inspectiewerkzaamheden
Aalten	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen vernietigingslijst Aalten • Advies over personeelsveranderingen tbv. het in staat blijven van afdeling DIV
Berkelland	<ul style="list-style-type: none"> • Advies over digitale gegevensdragers • Advies over archiefbeheer tbv. toetreding tot Gemeentelijk Belastingkantoor Twente, GBT • Beoordelen vernietigingslijsten Berkelland: <ul style="list-style-type: none"> ○ Heerlijk Thuis in Huis ○ Cliëntendossiers SoZa Borculo, Eibergen, Neede, Ruurlo, vernietigingsjaar 2025 ○ Correspondentiearchief Berkelland, Borculo, Eibergen, Neede, Ruurlo, vernietigingsjaar 2025 ○ Financiële bescheiden Berkelland, vernietigingsjaar 2025 ○ Personeelsdossiers woningfinanciering, vernietigingsjaar 2025 ○ Voorzieningen Jeugdzorg, vernietigingsjaar 2025 ○ Financiële bescheiden SDOA, vernietigingsjaar 2025 • Advies, beoordeling archiefbestand Neede 1938-2004 en vernietigingslijsten • Informatie verstrekken over verklaringen kwaliteitssysteem informatiebeheer • Advies inrichten Hotspotmonitor • Advies (her-) inrichting van het Strategisch Informatie Overleg (SIO)
Bronckhorst	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen vernietigingslijst Bronckhorst • Beoordelen vernietiging APV/OOV vergunningen, periode 2006-2015 • Beoordelen vernietiging archiefbescheiden DecosJoin 2021-2024 • Advies, beoordeling archiefbestand hinderwetvergunningen Wichmond-Vierakker 1947-1986
Doetinchem	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen vernietigingslijsten Doetinchem: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bijstandsdossiers van de voormalige afdeling Werk & Inkomen van de gemeente Doetinchem betreffende de periode 1995 t/m 2015, vernietigingsjaar 2025 ○ Lijst van V 2022 met bijlagen, vernietigingsjaar 2025 • Beoordelen vernietigingslijst leerplichtverzuim (Leren Werkt)
Montferland	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen inventarissen voor overbrenging • Beoordelen vernietigingslijsten

Gemeente	Inspectiewerkzaamheden (vervolg)
Oost Gelre	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen vernietigingslijsten Oost Gelre: <ul style="list-style-type: none"> ○ Vernietigingslijst 2025 Groenlo; ○ Vernietigingslijst 2025 cliëntendossiers Groenlo; ○ Vernietigingslijst 2025 Lichtenvoorde; ○ Vernietigingslijst 2025 cliëntendossiers Lichtenvoorde; ○ Vernietigingslijst 2025 Oost Gelre; ○ Vernietigingslijst 2025 cliëntendossiers Oost Gelre; ○ Vernietigingslijst 2025 digitale dossiers Oost Gelre • Advies en beoordeling handboek vervanging
Oude IJsselstreek	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen vernietigingslijsten Oude IJsselstreek: Financiële administratie 2011-2017, vernietigingsjaar 2025 • Advies en beoordeling aanvullingen archiefbestanden Wisch en Gendringen • Advies overbrenging missieprent • Advies uitplaatsing e-depot
Winterswijk	<ul style="list-style-type: none"> • Advies over inzet van personeel
Waterschap Rijn en IJssel	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordeling vernietigingslijst: Vernietigingslijst archiefbescheiden V2020, vernietigingsjaar 2025 • Advies overbrenging digitale kaarten e-depot
Gemeenschappelijke Regelingen	<p><u>Ecal</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beoordeling vernietigingslijst PD's 2022-2025 • Advies selectielijst e-mailbewaring • Advies vervreemding archiefbescheiden <p><u>Laborijn</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen vernietigingslijst 2025 • Advies vervangen archiefbescheiden • Beoordelen handboek vervanging <p><u>ODA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Advies handboek vervanging • Advies mandateren van bevoegdheden <p><u>Regio Achterhoek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen vernietigingslijsten over de jaren: Vernietiging archiefbescheiden met vernietigingsjaar 2025 <p><u>Fijnder</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren nulmeting informatiebeheer • Beoordelen vernietigingslijsten SDOA/Fijnder <p><u>Werkbaan Oost BV</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen vernietigingslijsten, opheffing en overbrenging

Bijlage 3: Partneroverzicht

In 2025 werkten we samen met een breed netwerk van partners op het gebied van erfgoed, streektaal, educatie, media en overheid. Onderstaand overzicht geeft een beeld van organisaties waarmee actief is samengewerkt.

Overheden & publieke organisaties

- Gemeente Aalten
- Gemeente Berkelland
- Gemeente Bronckhorst
- Gemeente Doetinchem
- Gemeente Montferland
- Gemeente Oost Gelre
- Gemeente Oude IJsselstreek
- Gemeente Winterswijk
- Gemeente Zevenaar
- Gemeente Doesburg
- Provincie Gelderland
- Waterschap Rijn en IJssel
- Gemeenschappelijke Regelingen

Archief- en erfgoedpartners

- Kasteel Huis Bergh
- Regionaal Archief Zutphen
- Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg
- Coöperatie Erfgoed Gelderland
- Gelders Archief

- Stadsmuseum Doetinchem
- Mr. H.J. Steenberghe-Stichting
- Stichting Vrienden erfgoed Staring
- Stichting het Plantenfonds

Bibliotheken (Achterhoek & Liemers)

- Bibliotheek West-Achterhoek
- Bibliotheek Oost-Achterhoek
- Bibliotheek Achterhoekse Poort
- Bibliotheek Montferland
- Bibliotheek De Graafschap

Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA)

- Amphion
- DRU Industriepark
- Stichting Achterhoek Toerisme
- Boogie Woogie
- Culturije
- Cultuur Oost

Streektaalpartners

- Dialectkring Achterhoek en Liemers
- Dialectkringe Salland en Oost-Veluwe
- Vereniging Vrienden van de Streektaal veur Lochem e.u.
- Stichting Gelders Kleverlands
- Overijsselaacademie
- Huus van de Taol (Drenthe)
- Centrum Groninger Taal en Cultuur (CGTC)
- Schrieversronte Stellingwerpe (Friesland)

Media & uitgevers

- Achterhoek Nieuws
- Achterhoek Uitgevers
- De Gelderlander
- Omroep Gelderland

Verenigingen & gebruikersgroepen

- Historische en oudheidkundige verenigingen in de regio
- Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV), afd. Achterhoek en Liemers